



TÜRÜK

2019, Yıl/Year: 7, Sayı/Issue:16, ISSN: 2147-8872

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / Date of Received: **10.02.2019**

Kabul Tarihi / Date of Accepted: **23.03.2019**

Sayfa / Page: 317-330

Research Article / Araştırma Makalesi

Doi: <http://dx.doi.org/10.12992/TURUK680>

Yazar / Writer:

 **Cansu Sarı BURNAZOĞLU**

Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı
Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi
cansu.sari@outlook.com

MAVİ KUŞ ADLI ESERDE MUSTAFA KUTLU'NUN HİKÂyecİLİĞİNE DAİR UNSURLAR

Öz

Hikâyecilik, Türk edebiyatında önceleri sözlü ardından yazılı olarak gelişimini sürdüren bir türdür. Tanzimat edebiyatıyla yeni bir form kazanan hikâye, o tarihten sonra da değişerek gelişmeye devam etmiştir. Hikâyenin müstakil bir tür olarak kabul edilmesiyle birlikte bu alanda özgün yazarlar yetişmiştir. Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı hikâye yazarları; bu türde yenilikler yapmayı sürdürmüş ve kendi hikâye tarzlarını meydana getirmişlerdir.

Mustafa Kutlu, Türk hikâyeciliğine yeni bir soluk getiren isimlerdendir. Hikâyeciliğe klasik tarzla başlayıp zaman içinde kullandığı hikâye formu, dil ve anlatım özellikleri gibi pek çok yönden “kendine özgü” olarak nitelendirilebilecek bir tarz oluşturmuş, uzun hikâye türü ile özdeşleşmiştir. Bu çalışmada Mustafa Kutlu'nun hikâyeciliğine dair unsurlar, *Mavi Kuş* adlı eseri üzerinden tespit ve takdim edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Kutlu, *Mavi Kuş*, Türk hikâyeciliği, uzun hikâye, çerçeve hikâye,

THE ELEMENTS ABOUT MUSTAFA KUTLU'S STORY WRITING IN HIS *MAVİ KUŞ* WORK

Abstract

Story writing is a kind of Turkish literature that keeps on developing in written and then verbally. Story writing, which had had a new form with Tanzimat literature, continued to develop by evolving from that date on. With the story being considered as an independent genre, unique authors emerged in this field. The story writers of the Turkish literature in the republican period continued to make innovations in this genre and created their own story styles.

Mustafa Kutlu is one of those who brought a new breath to Turkish story writing. He has started to story writing with classical style and created a new genre which can be defined as “unique” in many ways such as story form and grammatical features. He is identified with long story type. In this study, the prominent elements about the story writing of Mustafa Kutlu will be tried to detected and presented through his work *Mavi Kuş*.

Key words: Mustafa Kutlu, *Mavi Kuş*, Turkish story writing, Long story, Frame story,

1.GİRİŞ

Mustafa Kutlu, 1968 yılında İstanbul’da çıkan *Fikir ve Sanatta Hareket* dergisinde yayımladığı hikâyelerle yazarlık serüvenine başlamış; *Adımlar*, *Hisar*, *Türk Edebiyatı*, *Düşünce*, *Yönelişler* gibi dergilerle devam etmiştir.

Hikâyeciliğe başladığı dönemde Sait Faik ve Sabahattin Ali gibi isimlerin etkisinde olduğu gözlemlenen Mustafa Kutlu; ilerleyen yıllarda Klâsik Şark üslubundan hareket ederek yazmaya başlamış, halk hikâyesi anlatıcısı üslubuyla okurla sohbet edermiş gibi yazmayı sürdürmüştür. Birbirinden farklı üslup özelliklerini bir araya getirerek bir sentez oluşturan Kutlu, yalnızca üslupla kalmayıp konu ve biçim bakımından da pek çok yazardan farklı tarzda hikâyeler yazmış; ilerleyen yıllarda kendine özgü bir hikâye formu oluşturmuştur (Tonga 2008, 436).

Türk hikâyeciliğindeki yolculuğuna uzun hikâye formunda hikâyeleriyle devam eden, Mustafa Kutlu; *Mavi Kuş* adlı uzun hikâyesinde Türk toplumunu, kültürünü, değerlerini, yaşantısını, toplumsal değişimi kendi geliştirdiği tarz ve üslupla şekillendirip yansıtmaktadır. Bu çalışmada *Mavi Kuş* adlı hikâyede, yazarın hikâyeciliğine özgü unsurlar tespit edilmeye çalışılacak ve yalnızca Kutlu’nun hikâyeciliğinde karakteristik hale gelmiş belli başlı unsurlar üzerinde durulacaktır.

2. *MAVİ KUŞ*’A YANSIYAN “KUTLU HİKÂyecİLİĞİ”

2.1. Uzun Hikâye Formu

Hikâyeciliğe kısa hikâyelerle başlayan Kutlu, bir noktadan sonra kitaplarını “uzun hikâye” formunda yazmayı tercih etmiştir. Mustafa Kutlu’nun hikâyeciliğine dair unsurların başında onun kendine özgü “uzun hikâye” formu gelmektedir. *Mavi Kuş*, Mustafa Kutlu’nun 2000’li yılların

başında kaleme aldığı uzun hikâyelerden biridir. Yazar, kitabın 17. sayfasında “Bu, hikâye ile roman arasında bir kitap.” diyerek bunu kendisi de dile getirmiştir.

Yazar eserlerinde kullandığı uzun hikâye formunu kendisiyle yapılan bir röportajda şöyle ifade etmiştir:

“Ben küçük hikâyeyi yeterince yazdığımı düşünüyorum. Ondan sonra yazdıklarım Batı’da “novel” dedikleri büyük hikâyedir. Yani roman da değil küçük hikâyeye de değil ikisinin arasında, “novel” dedikleri bir uzun hikâyeye tarzıdır.” (Subaşı 2016)

“Uzun hikâyeye” terimi ile ilgili kaynaklarda yapılan tanımlar Kutlu’nun yaptığı tanımları desteklemektedir:

“İçerik bakımından öyküye benzeyen fakat uzunluğu yönünden romana yaklaşan öykü. Uzun öyküde (nuvel) anlatımın merkezini tek bir olay oluşturur; karakterler olayın gerisinde kalır; gerektiği ölçüde betimlenir. Rastlantılar önem taşır. Mekân ve zaman değişiklikleri sınırlıdır. Karakterler romana göre daha az sayıdadır.” (Çotuksöken 2012, 224)

Uzun hikâyeye “Anlattığı olayın yalınkatlığı, yine olayın işleniş biçimi ve şahıs kadrosunun azlığı vb. gibi hikâyeye özellikleri taşıyan ancak uzunluğu bakımından romana benzeyen öykü.” şeklinde tanımlanabilir (Karataş 2004, 498).

Kutlu’nun yazdığı hikâyeler, yukarıda verilen tanımlara uymakta ve uzun hikâyeye özellikleri göstermektedir. Yazar, eserlerinde çeşitli unsurları bir araya getirerek uzun hikâyeyi oluşturur ve bu unsurlarla hikâyeyi destekler. *Mavi Kuş* adlı hikâyedeki kişilerin her birinin geçmişleri yani otobüse binerken yanlarında getirdikleri hikâyeleri, kitabı oluşturan uzun hikâyeyi beslemektedir.

2.2. Anlatım Tekniği

Mustafa Kutlu’nun hemen her hikâyesinde görülen bazı unsurlar vardır. “Çerçeve hikâyeye tekniği” yazarın hikâyelerinde öne çıkan özelliklerdendir.

Çerçeve hikâyeye, çerçevesiz hikâyeye veya iç içe hikâyeye adları verilmektedir. Bu hikâyeler, içinde birçok küçük hikâyeye bulunan büyük hikâyelerdir (Albayrak 2010, 112). “Kurgu yönünden kendisinden daha az kapsamlı olan bir ya da birçok öyküyü çerçevesizleştirerek onlarla daha çok katmanlı bir kurgu birliği oluşturan öykü” olarak açıklanabilir (Kolektif 2003, 30).

Kutlu’nun birçok hikâyesi, çerçeve hikâyeye şeklinde kurgulanmıştır. Eserde yer alan kişilerin her birinin bir hikâyesi vardır, bu kişilerin hayatları bir noktada kesişir ve küçük hikâyeler bir araya gelip ana hikâyeyi oluşturur. Bu küçük hikâyelerde farklı anlatım tekniklerinin kullanıldığı görülür.

Kutlu’nun hikâyelerinde görülen unsurlardan biri ayrıntılı tasvirlerdir. Hikâyenin ilk satırlarından son satırlarına kadar olayları, mekânları, kişileri ayrıntılı bir şekilde tasvir eden yazar; *Mavi Kuş*’ta: “Bir miktar tasvir ile meşgulüz. Malum, tasvir de edebiyatın bir cüz’ünü teşkil eder.” (Kutlu 2016, 9) demiş ve kitabın ilk sayfasından olayların başladığı bölüme kadar pek çok tasvire yer vermiştir.

Mavi Kuş, havanın sıcaklığını anlatan “Sineklik kıpırdamaz. Havada en ufak bir esinti yoktur. Öğle sığağı kasabının üzerine abanmıştır. Öyle ki sanırsınız gökten kıvılcım yağıyor. Binalar, ağaçlar, insanlar ve açıktaki bilumum eşya bir ışık selinde yıkanmaktan bitap düşüp yerlere serilmiştir.” (Kutlu 2016, 5) şeklindeki tasvir ile başlamıştır. Yazar, havanın sıcaklığını okuyucuya

iyice hissettirmek amacıyla olacak ki ilerleyen sayfalarda tekrar sıcağın yarattığı etkiyi şöyle ifade etmiştir: “Sıcak aynı sıcaktı. Bunaltıcı. Ah şöyle gölgelik bir yer olsa da çekilsem, bir buzlu limonata içip kendime gelsem dedirten cinsten.” (Kutlu 2016, 39)

Sıcak havanın insanlar üzerinde yarattığı baskı anlatıldıktan sonra hikâyeye, otobüsün tasviriyle devam etmiştir. Buna ek olarak kahramanlardan Deli Kenan “Kuştan murat otobüstür. Bak rengi mavi değil mi?” (Kutlu 2016, 20) diyerek otobüse neden bu ismin verildiğini açıklamaktadır. Ardından kasaba anlatılmaya başlanmıştır.

Yazar, kasabanın meydanındaki dükkânları, o dükkânların çalışanlarını, camiyi, kahveyi, bankayı, meydanın mimari özelliklerini hatta dükkânlardan birindeki bir aynayı tanıtmıştır. Kasabayı ve oradaki sosyal hayatı şu cümlelerle aktarmıştır:

“Bu evler sokağa değil, avluya bakar. Sokağa dönük yüzünde, insan boyunu aşan duvarlarında pencere dahi yoktur. Çokluk taştan yapılı ve sağırdır. Sokağa bakan kafesli pencereler bu taş kısmın üzerinde yükselen ikinci katta bulunurlar. Evet, ev bahçeye yani içe açılır. Burası mahrem alandır. Çiçek, meyve, sebze, havuzda su ile bir bakıma tabiatın devamıdır. Güzel ve ferahtır. Saydığımız unsurlarla tezyin edilmiştir. Evin dış görünüşü sade ve vakurdur. Tezyinat evin içindedir. Oymalar, ahşap bezemeler, göbekli geçmeli tavan süsleri, yüklük ve çiçeklikler hep bu iç güzelliği hedef alır.” (Kutlu 2016, 73)

Yazar, hikâyedeki hemen hemen her mekânın ayrıntılarını okuyucuyla paylaşmıştır. Yolculuk esnasında mola verilen hanla ilgili tasvir ise şöyledir:

“Han dikdörtgen bir oda. Epeyce büyük olduğundan birkaç tomruk ile tavana destek verilmiş. Tavan tahtaları, duvarlar yılların isi dumanı ile kapkara. Duvarlardan birinde sararıp solmuş BCG aşısı afişi, ötekinde kirli bir ayna. Aynanın yanında Mareşal Fevzi Çakmak’ın çerçeveli bir fotoğrafı. Kapının karşısına gelen duvarın önü mutfak. Yani bir ocak, bir büyükçe kuzineli soba, sobanın üzerinde iki büyük yemek tenceresi çay demliği, raflarda bakır kaplar, su küpü, testiler, sürahiler, bir yanda el yıkamak için bir lavabo, üzerinde musluklu gaz tenekesinden yapılmış duvara raptedilmiş su haznesi...” (Kutlu 2016, 135)

Otobüsün yolu üzerinde yer alan pek çok arazi hakkında bilgi almak mümkündür:

“Burası göz alabildiğine uzanan bir düzlük. Etrafını alçak tepeler çeviren bir göl sanki. Belki çok eskilerde burası gerçekten bir göldü, kim bilir. Epeyce biz zaman önce de mera imiş.” (Kutlu 2016, 173)

Kişi ve mekân betimlemelerinin yanı sıra hikâyede yaşanan bazı anlar çeşitli benzetmelerle okuyucuya aktarılmıştır. Hikâyedeki hasta kadının öldüğü an şöyle anlatılmıştır: “Nabzı elinde, uçmayı yeni öğrenen yavru bir kuş gibi son bir kez çırpınıyor. Bitti.” (Kutlu 2016, 142-143)

Yazarın hikâyeye boyunca bir tablo çizer gibi tasvirler yapmasında uzun yıllar resim sanatıyla ilgilenmesinin etkisi olabilir. Edebiyata adım atmadan önce uzun zaman resimle uğraşan yazar, sergi dahi açmıştır. Sonrasında resimden öğrendiklerini hikâyelerine yansıtmış, yaptığı tasvirlerde sözcüklerle resim çizmiştir. Bunun yanı sıra *Kapıları Açmak* isimli hikâyeye kitabının kapağında olduğu gibi *Mavi Kuş*’un kapağını da kendisi resimlemiştir (Alev 2013, 4-26-27).

Mavi Kuş’un bu tasvirleri kadar dikkat çeken bir özelliği de hikâyenin anlatımıdır. Kutlu, *Mavi Kuş*’ta “Yahu ben meddah mıyım? Ara sıra omzumdaki havlu ile alnımın terini silip ‘Ey yarenler, nerde kalmıştık bakalım’ diye mevzuyu çekip uzattıktan, tadını kaçırdıktan sonra toparlamaya çalışacak. Hayır, hayır! Bizi böyle Erzurum Mahallebaşı’nda halk hikâyesi anlatan

rahmetli Behçet Emi'ye benzetip de arpayla samanı karıştırmayın.” (Kutlu 2016, 17,18) dese de kitabın başlangıcından olayların başladığı bölüme kadar, bir yazar değil de halk hikâyesi anlatıcısı üslubuyla okurla sohbet edermiş gibi yazmayı tercih etmiştir. Ayrıca zaman zaman hikâyeyi bir kenara bırakıp kendi kendine konuşması, ardından da “En iyisi biz hikâyemize dönelim. Nerede kalmıştık?” (Kutlu 2016, 75) gibi cümleler kurması da hikâye anlatıcısı izlenimi kuvvetlendirir.

Kutlu'nun kendisiyle yapılan bir röportajda; Erzurum'da âşık kahvelerine gittiğini, âşıkların anlattıkları hikâyeleri çok dinlediğini, onlardan epeyce etkilendiğini ve şifahi edebiyatı yazılı edebiyat haline getirmeye çalıştığını dile getirmesi bu izlenimi destekler niteliktedir. Röportajın devamında Kutlu, kendisini bir halk hikâyecisi kabul ederek yazdığını dile getirmiştir (Subaşı 2016).

Yazar; halk edebiyatını yeniden ve günümüz şartlarında yeni bir dille, yeni bir kuruluşla, anlatım esaslı metni yazma esaslı metne çevirerek yapılmış hikâyeler yazdığını ifade etmiştir. Anlatım tarzını şöyle özetler:

“Öyle bir yazı yazacaksınız ki yazdığımız yazı, sanki birisi anlatıyormuş da dinliyormuşsunuz gibi olacak. Yani bir kitap okuyormuş gibi değil de, birinin anlattıklarını dinliyormuşsunuz gibi olacak.” (Subaşı 2016)

Mavi Kuş'ta görülen bu tutum ve yazarın röportajlardaki ifadeleri, Tanzimat dönemi hikâyesini ve o dönemin yazarlarından Ahmet Mithat'ı hatırlatır. Bilindiği üzere Tanzimat dönemi hikâyesinde geleneksel tahkiyeden batılı anlamdaki modern hikâyeye geçiş süreci yaşanır. Bu dönemde kaleme alınan hikâyelerde hem geleneksel tahkiyenin hem modern hikâyenin özellikleri birlikte kullanılır. Ahmet Mithat'ın hikâyeleri incelendiğinde halk hikâyelerinin ve meddah hikâyelerinin tekniği ve üslubu göze çarpar (Çetin 2005,74-75). İnci Enginün, Ahmet Mithat'ın uyguladığı anlatım tekniklerini, kendisi dinlenir/okunur kılmak için meddahlar gibi başvurmuş olduğu yollar olarak değerlendirir. Enginün'ün Ahmet Mithat için kullandığı “ Örnek aldığı yerli kaynağın izini takip etmiş ve kendisini okunur kılmak için sonraki yılların araştırmacılarına da orijinal malzeme sunmuştur.” ifadesi, aralarındaki benzerlik dikkate alındığında tam olarak Mustafa Kutlu için söylenmiş bir cümle gibi durmaktadır (Enginün 2006, 194).

Kutlu, hikâyelerini geleneksel nitelikler taşıyan bir anlatıcı etrafında şekillendirirken modern anlatım tekniklerinden yararlanmayı ihmal etmemektedir. Bunun örnekleri *Mavi Kuş*'ta; diyalog, monolog, geriye dönüş, iç çözümleme gibi tekniklerle kendini göstermektedir. Hikâyenin büyük bir bölümü diyaloglardan oluşmaktadır. Geriye dönüş tekniği, daha çok otobüste yolculuk eden kişilerin geçmiş yaşantılarına dair hikâyelere yer verileceği zaman kullanılır. Örneğin Öğretmen Murat ve eşi Neşe'nin otobüse doğru yürürken kendi aralarında tartıştıkları ifade edilir ve “Gerçek şu: Delikanlı öğretmen olup taşraya tayin edilmiş. Kızla sevişip evlenmişler. Kırmızı kiremitli, bacasından beyaz dumanlar tüten bir mutlu yuva hayal etmişler.” (Kutlu 2016, 41) diye geriye dönülüp onların hikâyesi en baştan o ana gelene anlatılır. İç çözümleme, Kuyumcu Nazım Efendi gibi kendi iç dünyasında sıkıntılar yaşayan kişilerin anlatıldığı bölümlerde göze çarpar. Nazım Efendi işlediği cinayetin etkisiyle nesnelere farklı anlamlar yüklemeye başlar ve yaşadığı vicdan azabıyla rüyaları kâbusa dönüşür. Deli Kenan'ın zorla ikram ettiği domates, Nazım Efendi'nin rüyasına girer. Rüya, eserde şöyle yansıtılır:

“Derken domatesin kırmızısı gözünde büyüme başladı. Kendini boş ve penceresiz bir odada buldu. Dar, upuzun bir masanın başına oturmuştu. Masa beyaz bir örtüyle kaplıydı. Önünde bir beyaz porselen tabak, tabakta bir domates, elinde iri, parlak, keskin bir bıçak. Ağır ağır domatesi kesmeye başlar. Domatesten akan kankırmızı su önce tabağı doldurur. Nazım Efendi dehşet içinde tabağa bakmaktadır. Tabak kan gibi kırmızı sıvıyla dolar. Kuyumcu bıçağı masaya bırakır. Masanın beyaz örtüsü bıçaktan sıçrayan damlalarla lekelenir. Dolan tabak taşmaya başlar. Kan gibi leke örtüde ağır ağır yayılarak büyür. Öyle ki bir süre sonra akan sıvı masadan aşağıya damlamaya, döşemede ilerlemeye başlar.” (Kutlu 2016, 96)

Sıradan hikâyeyi, “Mustafa Kutlu hikâyesi”ne dönüştüren unsurlardan biri de yukarıdaki örneklerde görülen geleneksel ve modern anlatım tekniklerinin bir arada olmasıdır.

2.3. Dilin Kullanımı

Yazarın hikâyeleri incelendiğinde dilin imkânlarından yararlandığı ve yaptığı tasvirlerde, hikâyenin anlatımında, kahramanların karşılıklı konuşmalarında yalın bir dil kullandığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında *Mavi Kuş*, yazarın genel tavrını yansıtmaktadır.

Kutlu, *Mavi Kuş*'ta yalın bir dilin yanı sıra “tası tarağı toplamak (Kutlu 2016, 6), yükü tutmak (Kutlu 2016, 7)” gibi deyimlere, zaman zaman “Hıyar ağası... Ağalık bu hırboya kaldıysa, ohooo... (Kutlu 2016, 50)” cümlesindeki gibi argo sözcüklere, halk diline bolca yer vermiştir. Özellikle deyimler, kitabın neredeyse her sayfasında görülmektedir.

Yazar, kahramanların her birini geldikleri sosyal çevreye uygun konuşturmuştur. Kentten köye göç etmiş olanlar İstanbul Türkçesi ile, turistler İngilizce, köylüler yerel ağızla diyalog kurmuşlardır. Özellikle hikâyedeki Doğulu kahramanların diyalogları yaşadıkları bölgenin ağız özelliklerini olduğu gibi yansıtmaktadır:

- “- Ağa!..
- Ne var!..
- Otobüs geliy...
- He geliy...
- Ne diyecem bilimisen?
- Ne?
- Gel bu işten vazgeçek.
- Ula sen ne diyisen?” (Kutlu 2016, 81-82)

Kutlu'nun hikâye boyunca tercih ettiği bu anlatım özellikleri, konuşma diliyle yazı dili arasındaki ayrımları olabildiğince ortadan kaldırmak amacıyla kullanılmış olabilir. Nitekim yazınsal söylemde yazarların günlük dildeki konuşmaların gerçekte işitildiği gibi yazılıp okunmasını sağlamak için çaba gösterdiği bilinmektedir (Özünlü 2001, 166). Kutlu'nun hikâyeleri; halkın günlük konuşmasına dair unsurların kullanılması, kahramanların geldikleri sosyal çevreye uygun konuşturulması, dilin yalınlığı gibi özellikleriyle okuma kolaylığı sağlamakta ve hikâyeleri yediden yetmişe her okuyucuya hitap eder hale getirmektedir. Aynı zamanda bu özellikler, okunan değil dinlenen bir hikâye hedefini de destekler mahiyettedir ve yazarın oluşturmak istediği meddah üslubunu çağrıştırmakta, bu üsluba zemin hazırlamaktadır.

2.4. İnsan Unsuru

Kutlu'nun hikâyelerinde başta Anadolu insanı olmak üzere her türden insana rastlamak mümkündür. Bu insanların rastgele değil her birinin bir ruh halini, bir sosyal statüyü ya da bir hikâyeyi yansıtacak şekilde seçildiği dikkat çekmektedir.

Kitaba adını veren “Mavi Kuş” adlı otobüsün kasabadan tren istasyonuna yaptığı uzun, çetrefilli ve maceralarla dolu yolculuk kitabın konusunu oluşturmaktadır. “Mavi Kuş”, kasabadan şehre açılan kapının tek vasıtası olması bakımından her tabakadan insana ev sahipliği yapmaktadır. Köyün ağası, doktoru, öğretmeni, suçlusu, hastası, yaşlısı hatta küçükbaş hayvanı aynı otobüsle seyahat etmek mecburiyetinde kalır. Hikâyenin temelini oluşturan da her kesimden insanın o otobüse binerken yanlarında getirdikleri geçmişleridir.

Kutlu'nun diğer hikâyelerinde de görülen kalabalık kişi kadrosu, bu eserde bir otobüs dolusu insan olarak kendini göstermektedir. Meydanda yolcularını bekleyen otobüsün şoförü hikâyenin başkişisi Deli Kenan'dır. Yazar, Kenan'a neden deli dendiğini ve onun geçmişine dair bilgileri hikâyenin içine serpiştirmiştir. Deli Kenan'ın biraz çocuksu biraz da safça muavininin adı ise Seyfi'dir. Bu iki ismin otobüsü tamir ettiği esnada yolcular otobüsün etrafında toplanmaya başlar.

Hikâyenin Deli Kenan ve Muavin Seyfi'den sonraki kişileri ise kaldığı otelden kasaba meydanını dürbünle gözetleyen genç adam Kemal; Çardaklı Kahve'de bekleyen, yabancı olduğu tahmin edilen esrarengiz karı-koca John ve Elizabeth; Türk olduğu tahmin edilen kız Gül'dür. Bu sırada hasta karısını sırtında getiren bir köylü ve ailesi otobüse gelir, acıklı bir ayrılık sahnesi yaşanır.

Kasabanın kuyumcusu Adil Usta'nın topal oğlu Kuyumcu Nazım, Öğretmen Murat ve eşi Neşe, kasabanın Hükümet Tabibi Yahya, İstanbul hayalleri kuran köyün küçük çocuğu ve kaçak yolcu Erol, Beşir Ağa ile kâhyası, esansçı köylü, iki jandarma ve elleri kelepçeli mahkûm otobüsteki yerlerini alırlar. Bir de otobüste yolculuk etmeyen kahramanlar vardır. Onlar da Erol'un arkadaşı Seyfo ile yol üstünde hikâyeye dâhil olan Koto Bayram, hancı, karısı ve diğer köylülerdir.

Kutlu, hikâyedeki kişilerin her birine farklı bir hikâye yüklemiştir. Aynı ayrı hikâyeler bir araya geldiğinde ise yazarın bu hikâyeleri neden seçtiği anlaşılmaktadır. Pek çok ruh halini, duyguyu, yaşantıyı bir otobüste bir araya getirerek aslında toplumu ve insanı en katkısız haliyle gözler önüne sermektedir. Otobüs, vapur, tren gibi toplu taşıma araçları toplumun her kesiminden insanı bir araya getirmeye elverişlidir. *Mavi Kuş* adlı hikâyeye bir otobüsün ev sahipliği yapması, çok farklı insanların bu hikâyede buluşmasını sağlar. Örneğin bu otobüste keman çalan bir kasaba rastlamak mümkündür. Bir düğünde kazayla en yakın arkadaşı olan damadı vuran kasap, hapisanede keman çalmayı öğrenmiştir. Hastalık derecesinde bir kitapsever olan ve bu uğurda eşinden ayrılıp kasabaya yerleşen Doktor Yahya; köyden ve köy hayatına dair her şeyden nefret ettiği için öğretmen eşinden ayrılıp şehre dönmek niyetinde olan Neşe; kendi halinde bir kuyumcuyken katil olan Nazım; Avcı lakabıyla elde tüfek, belde fişek gezen ama avcılığa tövbe edip avcılarının korkulu rüyası haline gelen Bilal gibi çok farklı kesimlerden insanlar toplu taşıma aracı sayesinde aynı hikâyede yer alabilmiştir.

Yazarın diğer eserlerinde de görülen toplumun pek çok kesiminden insanı bir araya getirme, kasaba/köy toplumunun gündelik hayatına olumlu bir bakış açısıyla genişçe yer verme durumu onun bilinçli olarak yaptığı bir şeydir. Bunu yaparken taşraya ve taşra insanının değer yargılarına saygı duyduğunu hissettirmektedir. *Mavi Kuş*'ta kasabayı şöyle anlatır:

“O yıllarda taşra böyledir. Küçük ve sıcak. Yoksul ve samimi. İçedönük ve derin. Herkes birbirini tanır, sever, dert dinler, naz çeker, küser, barışır, kavga eder, çekiştirir, eğlenir, üzülür, ibadet eder; doğumda, cenazede, düğünde, bayramda bir araya gelir. Büyük bir aile gibi yaşar.” (Kutlu 2016, 72)

Ayrıca insanları ve onların yıllar içinde gösterdikleri değişimi özellikle köylü-kentli yaşantı üzerinden yansıtmaktadır. Kutlu; Türkiye'deki büyük değişimin çeşitli unsurlarını dile getirmeye çalıştığını çeşitli röportajlarda dile getirmiştir. Bu röportajlardan birinde şu ifadeleri kullanır:

“1950'den bu yana ben Türkiye'deki büyük değişimin çeşitli unsurlarını dile getirmeye çalışıyorum. Bunun sebebi de neyi kaybettik, neyi kazandık, nereden nereye geldik, kendimizden ne kadar uzaklaştık, nasıl kendimiz olabiliriz? Bunu Tanpınar da çok kullanır. Türkiye'deki fikir adamlarının üzerinde çok durduğu bir konuyu ben de işlemeye ve bunun üzerinde durmaya çalıştım ve fikriyatımı bunun üzerine kurdum. Dolayısıyla yazdıklarımın tamamında bu değişimin bize neye mal olduğunu anlatmaya çalışıyorum (Subaşı 2016).

Kutlu, toplumun geçirdiği değişimi ve köy-kent bağlamını anlatmak için bu hikâyede seçtiği bazı kahramanlardan yararlanmışır. Köylünün gözündeki kentin hayalini, İstanbul'a kaçmaya çalışan köy çocuğu Erol'un dile getirdiği “Şu otobüse bir atlasam, gerisi kolay” (Kutlu 2016, 47) sözleri ile vermektedir. Kentlinin gözündeki köyü de Öğretmen Murat'ın eşi Neşe üzerinden yansıtmaktadır. Köyde ikram edilen serin bir limonata bile Neşe için en az köy hayatı kadar “iğrenç”tir (Kutlu 2016, 58). Hatta Erol ve Neşe yolculuk esnasında kısacık bir uykuya daldıklarında bile “İstanbul rüyası” görmektedirler (Kutlu 2016, 154-155). Köyden kente göç duygusunun hâkim olduğu bu kahramanların yanı sıra kenti bırakıp kasabaya yerleşen idealist Öğretmen Murat ile kasabayı rahat ve huzurlu bulan Doktor Yahya tersine göçü simgelemektedir. Kutlu'nun hikâyelerinin geneline bakıldığında kentin karmaşayı, kasabanın ise sakinliği ve doğallığı temsil ettiği fark edilir (Aydın 2016, 15). Bu nedenle taşra hayatına yabancı olan şehirli ve okumuş insanların alışılmışın aksine bir göç hareketi içinde oldukları görülür. Aynı zamanda Doktor Yahya, Kutlu'nun pek çok hikâyesinde de görülen sosyal hayat içinde giderek yalnızlaşan erkeklerin bu hikâyedeki temsilcilerinden birisidir (Okkesim 2016, 443-458).

Avcı Bilal adlı kahraman hikâyenin yalnızlaşan erkeklerdendir. Ancak onun hikâyesi aynı zamanda halk hikâyesi motifleri taşımaktadır. Avcı Bilal köyün usta avcılarından biriyken bir kıza sevdalanır, masal gibi bir düğünle evlenir, yıllarca çocuk hasreti çekip tam da bir oğul sahibi olacakken doğum esnasında hem oğlunu hem de karısını kaybeder. O günden sonra canlı cenaze gibi yaşar, ne zaman ava gitse oğlunun seslendiğini ve “Vurma baba vurma, yazıktır.” dediğini duyar. Dağlarda avcı barındırmaz ve hatta yaralı hayvanları da tedavi eder (Kutlu 2016, 119-120).

Doktor Yahya ve Avcı Bilal dışındaki erkeklerin de pek çoğunun yalnız olduğu dikkat çekmektedir. Kuyumcu Nazım; babası, kendisini ve annesini terk ettikten sonra giderek yalnız kalmıştır. Çünkü babasının ardından annesini ve babaannesini kaybetmiştir. Babası Adil Usta yıllar sonra bir Arap kadınla evlenip geri dönmüş fakat Kuyumcu Nazım, üvey annesi ve kardeşiyle sakin bir aile hayatı yaşayamamıştır. Hatta ailesiyle yürüttüğü can sıkıcı ilişki nedeniyle katil bile

olmuştur. Yazarın Avcı Bilal'in hayatını anlatırken hissettirdiği halk hikâyesi tadı burada da kendini göstermektedir. Hikâyenin asıl kahramanlarından olan Deli Kenan için de aynı ifadeyi kullanmak mümkündür.

Kenan'ın babası Demir, ele avuca sığmayan bir çocukluktan sonra meslek olarak "ayıngacılık" yani tütün kaçakçılığını seçmiştir. Bir Çerkez kızına aşık olup evlenir ve sakin bir hayat yaşamaya karar verir. Ancak bu sakinlik uzun sürmez. Demir karısını ve çocuğunu bırakıp kaçakçılığa geri döner, yıllar sonra ise ölüm haberi gelir. Çerkez kızı binbir zorlukla Kenan'ı büyütür. Bu sırada Avcı Bilal'in babası Kenan'ı korur, kollar, yetiştirir, iş verir. Kenan ise en yakın arkadaşı olan Avcı Bilal'in kız kardeşine âşık olur, kıza gizliden haber yollar ama kız "Kala kala dul karının oğlu, yüzü unlu bir değirmenciye mi kaldım?" diyerek reddeder. Şehirde tahsilli bir talibi tercih edip onunla evlenir. Yazar buradan sonrasını "İşte Kenan'ın iyi kötü dengede duran aklını oynatıp suskunluğunu kökünden söken, vara yoğa bağirtan, burnunun dikine giderek sağa sola çatmasına sebep olan, neticede adını 'deli'ye çıkaran budur." diye açıklar (Kutlu 2016, 181-195).

Hikâyede Kenan annesiyle yaşayan bir delidir ancak aynı zamanda da pek çok kişiye iyiliği dokunmuş bir insandır. Kutlu'nun pek çok kahramanında bu durum görülmektedir. Kahramanın karakteri ne olursa olsun içinde bir yerlerde iyilik vardır. Deli Kenan her ne kadar tutarsız davranışlar sergilese de özünde iyi ve yardımsever hatta kucağına kedisini almadan yola çıkmayacak kadar hayvansever bir insandır. Muavin Seyfi de aynı iyi kalbe sahiptir. Otobüsün camından sarkıp uçurtma uçuracak kadar çocuk ruhludur.

Beşir Ağa adlı kahraman ve kâhyası "ağalık" sisteminin geçmişten günümüze geçirdiği değişimi göstermektedir. Beşir Ağa, sözde ağadır ancak hem kendisinin hem de ağalık sisteminin gücünü kaybetmesinden dolayı artık bir ağırlığı kalmamıştır. Onu ağa olarak gören neredeyse yalnızca kâhyasıdır.

İki jandarmanın arasında elleri kelepçeli bir şekilde otobüse binen suçlu ve onu öldürmek için peşine düşen kan davalıları da toplumsal değerlerin farklı bir yönünü hikâyeye taşımıştır.

Esans satan yolcu ile define sohbeti yapan köylü; toplumda bazı şeylerin değişmediğini, "köylü kurnazı" ve "Umut fakirin ekmeğidir." gibi sözlerin hala geçerliliğini koruduğunu düşündürmektedir.

2.5. Zaman ve Mekân Unsurları

Kutlu'nun hikâyelerinde zaman ve mekân unsurları hikâyeyi büyük oranda tamamlayacak ve besleyecek şekilde kullanılmaktadır. *Mavi Kuş*'ta "zaman" neredeyse leitmotiv niteliği kazanmış ve otobüsün tren istasyonuna yetişip yetişmeyeceği yol boyunca akılları kurcalarken zaman kavramı başköşeye oturmuştur.

Hikâyede kahramanların bir kısmı bir an önce istasyona varmayı, trene yetişmeyi amaçlayıp zamanla yarışıyor olsa da "zaman" havada asılı gibi durmaktadır. Hatta otobüsün şoförü Deli Kenan için zaman kavramı neredeyse ortadan kalkmıştır. Yolcular ne kadar acele etme taraftarı olduklarını hissettirip Kenan'ı defalarca ikaz etseler de Kenan hiç umursamaz, yolculuğun başından sonuna kadar aheste aheste hareket eder ve hiç acele etmez. Hikâye boyunca sürekli "trene yetişmek"ten

bahsedilir ancak trenin saatiyle ilgili bir bilgi verilmez. Yolculuk çeşitli aksaklıklar nedeniyle defalarca durmuş olmasına rağmen Deli Kenan, otobüsün istasyona hiç geç kalmadığını ifade etmiştir. Hatta Beşir Ağa, bir ara Deli Kenan'ı istasyona geç kalacağı endişesiyle sert bir dille eleştirdiğinde Kenan şoför koltuğuna Muavin Seyfi'yi geçirerek yolculara gözdağı vermiş ve zaman konusunda eleştiriye açık olmadığını göstermiştir. Doktor Yahya ile yolculardan Neşe'nin şu diyalogu hikâyedeki zaman ögesine dair ipucu vermektedir:

“- Ama nasıl olur. Bir saati yok mu bunun. Ya tirene yetişemezsek?

-Zaman... Saat... Buralarda saat zamanı bölemez hamfendi. Yekpare bir zaman var bu iklimde.” (Kutlu 2016, 59)

Doktor Yahya'nın ifade ettiği gibi hikâyede saatlere ayrılmamış bir zaman yaşanmaktadır. Havanın bunaltıcı derecede sıcak oluşundan tahmin edilebilecek bir mevsimde ve öğle saatlerinde başlayıp gece son bulan bir yolculuk mevcuttur. Kahramanların bir kısmını endişelendiren, bir kısmını ise alakadar etmeyen “zaman”, kasabanın ruhu söz konusu olduğunda Tanpınar'ın deyişimiyle “yekpare geniş bir an”a dönüşmektedir.

Hikâyede Tanpınar'dan alıntılanan “Ne içindeyim zamanın/Ne de büsbütün dışında/Yekpâre geniş bir ânın/Parçalanmaz akışında.” (Kutlu 2016, 59) mısraları hikâyedeki zaman anlayışını tam anlamıyla ortaya koymaktadır. Mehmet Kaplan, “Bursa'da Zaman” adlı şiiri tahlil ederken Tanpınar'dan “terkipçi” diye söz eder ve onun terkipçiliğini ifade ederken Kutlu'nun alıntılacağı bu mısralara yer verir. Tanpınar'ın terkipçi tavrının, “dış ve iç âlemi teferruatı da gözden kaçırmayan bir dikkatle kavramaya çalışan panoramik bir bakış tarzının, varlığı bütünü ile seven ve her şeyi birbirine bağlı gören bir kâinat anlayışının ifadesi” olduğunu belirtir (Kaplan 2015, 85). Aynı bütünlüyci anlayış hikâyenin zaman unsurunda kendini göstermektedir.

Hikâyede, zamanda olduğu gibi mekânda da ilgi çekici unsurlar göze çarpmaktadır. Kutlu, mekân olarak pek çok hikâyesinde olduğu gibi bu hikâyede de bir kasabayı seçer ve kasabanın adına ya da nereye bağlı olduğuna dair bir bilgi vermez. Önemli olan kasabanın kendisidir. Yazar, Türk insanının özelliklerini en iyi yakalayabileceği yerin ‘kasaba’ olduğunu düşünmektedir. Kutlu'nun hikâyelerinde kasabayı önemseydiği dikkat çeken ve şu ifadelerle tespit edilen bir durumdur:

“Her hikâye kitabında köyü veya köyle ilişkili bir meseleyi söz konusu eder. Konusu kentte geçen hikâyelerde dahi köy ana olayı besleyen bir öge olarak hep yer alır. Kutlu, köyü daha ziyade kasaba üzerinden anlatır. Onun değerlendirmeleri çerçevesinde köy ile kasaba arasında fazlaca bir fark gözlemlenmez. Kasaba da köy de tabiatla iç içe oluşlarıyla ve insanın kendince bir hayat yaşayabildiği yaşam alanlarıyla öne çıkartılır, farklılıkları üzerinde durulmaz. Ancak Kutlu daha ziyade kasaba üzerinde durur. Kutlu'nun kasabayı önemsemesi, bu yerleşim birimini toplumlara meydana getiren ve yansıtan bir laboratuvar olarak görmesinden kaynaklanmaktadır.” (Coşkun 2010, 370)

Asıl mekân; kasaba, yol ve istasyon olsa da “Mavi Kuş” adlı otobüs hikâyedeki önemli mekânlardandır. Hikâyenin ilk sayfalarında otobüs şöyle betimlenmiştir:

“Otobüs o kadar eski, bakımsız ve perişandı. Yıllardır aldığı darbeler ile bütün gövdesi yamru yumru olmuştu. Değişen parçaları yüzünden ne marka bir araba olduğu bile anlaşılmıyordu. Kimi Doç kimi Desoto diyordu. Baştan ayağa gök mavisine boyanmış, zamanla boyanın rengi

atmış, yer yer dökülmüş, her yanında paslı haritalar oluşmuştu. Şoför mahalline açılan kapının üzerinde martı mı kartal mı, güvercin mi, ne olduğu anlaşılmayan kanatlarını açmış süzülen, beyaz boya ile yazılmış “Mavi Kuş” yazısı okunuyordu.” (Kutlu 2016, 19)

Hikâyenin başından sonuna kadar en az diğer kahramanlar kadar yer tuttuğu görülen Mavi Kuş adlı otobüs, hikâyede iki temel görev üstlenir. Havanın ulaşma elverişli olduğu zamanlarda kasabanın dış dünyaya açılan kapısı olan otobüs, yollar kapanıp ulaşım yapılamaz hale gelince evsizlerin evi olma görevine geçiş yapar. Kar yağıp yollar iyice kapandığında köy meydanına çekilen; içinde soba yakılan; bir deliye, bir meczuba, Muavin Seyfi’ye, ihtiyar köpeğe ve sokak kedilerine ev sahipliği yapan bir mekândır.

Mavi Kuş’un yanı sıra kahvehane, cami, berber, kasap, banka, otel, lokanta gibi pek çok mekân hikâyenin girişinde tasvirlerle yerini almıştır. Hikâyede adı geçen mekânların, hikâyenin yaşandığı ortamın daha iyi anlaşılması için özellikle kullanıldığı ve betimlendiği düşünülmektedir.

Kutlu’nun başta “*Uzun Hikâye*” olmak üzere pek çok hikâyesinde “istasyon” bir mekân olarak önemli yer tutmaktadır. Kutlu’nun hikâyelerinde istasyonun mekân olarak sıklıkla yer alması yazarın hayatıyla ilişkilendirilmektedir. Kutlu, babasının memuriyeti nedeniyle küçük yaştan itibaren sık sık şehir değiştirmek zorunda kalmış ve Anadolu’nun birçok yerini özellikle de istasyonlardaki insanları tanıma fırsatı elde etmiştir. (Andaç 2002, 69) *Uzun Hikâye* ile ilgili olarak yazılan “Otobiyografik özellikler taşıyan bu hikâyede yer alan vagonun ev, yazarın hikâyelerinde vagonları, tren istasyonlarını sıklıkla vurgulamasının sebebinin de ortaya çıkarmış olur.” (Sekman ve Çelik 2017, 332) cümlesi, Kutlu ile istasyon arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır. *Uzun Hikâye*’de Ali ve Münire bir istasyon üzerindeki boş vagonu ev olarak kullanıp orayı sıcak bir yuva haline getirirken *Mavi Kuş*’ta “istasyon” hikâyede varılmak istenen yüce bir mekân gibi durmaktadır. *Mavi Kuş*’taki neredeyse tüm kahramanların hayatının dönüm noktalarından biri olarak “istasyon” karşımıza çıkmaktadır. Zaten hikâyenin sonunda varılan istasyonda pek çok çarpıcı gelişme yaşanmış, hikâyenin başından beri yaşanan tüm olayların bir film senaryosu olduğu gerçeğiyle karşılaşmıştır.

2.6. Beslendiği Kaynaklar

Kutlu’nun hikâyelerinde Türk edebiyatının farklı dönemlerine ve bu dönemlere ait eserlere yer verildiği görülmektedir. *Mavi Kuş* adlı eserde halk edebiyatı, divan edebiyatı gibi dönemlerden örneklere rastlanmaktadır.

Mavi Kuş’ta halk edebiyatından alıntılar mevcuttur. Otobüs yolculuğuna gizlice katılan Erol heyecanını bastırmak için sürekli olarak bir halk türküsünün nakaratını tekrarlamaktadır. Erol’un söylediği nakarat şudur: “Amman şeker oğlan/Yandım şeker oğlan/Anasına küsmüş/Damda yatar oğlan.” (Kutlu 2016, 87)

Hikâyede tekke-tasavvuf edebiyatından ilahi alıntıldığı görülür. Kasaba esnafından Hacı Hadi Efendi’nin bazen tarikat neşvesiyle coşup dükkândan dışarı fırladığı ve önüne gelenin yakasına yapışarak “Hak bir gönül verdi bana/Ha demeden hayran olur.” (Kutlu 2016, 8) gibi ilahiler okuduğu dile getirilmiştir. Bu cümlelerinin bir ilahiden alındığı yazar tarafından ifade edilmiştir. İlahi, Yunus Emre’ye aittir.

Hikâyenin beslendiği kaynaklara dikkat edildiğinde divan edebiyatından mazmun ve beyitlere yer verildiği görülmektedir. Aşağıdaki şu cümleler divan edebiyatına ait gül, bülbül, gonca mazmunlarını ve divan edebiyatı duyusunu hatırlatmaktadır:

“Kız konuşurken Kemal’in tuhafına giden bir gül kokusu hissetmesi. Tuhaf çünkü bu modern görünümlü genç kız gülyacağı sürünecek değil. Sadece adı gül. Yoksa adından yüzüne saçılmış bir güzellik mi bu kokuyu yayıyor. Hani böyle konuştuğunda hafif pembeleşen gamzeli yanaklarından. Sanki ağır ağır açılan bir gonca. Yoksa goncaya benzeyen dudaklarından. Kemal bir ara silkinip içinden ‘kendine gel oğlum.’ diyor; silkinmemiş olsa bülbül gibi şakiyip duran bu gül karşısında...” (Kutlu 2016, 84)

Divan edebiyatı şairi Fuzulî’ye ait olan “Şeb-i yeldâyı münecimle muvakkit ne bilir/Müptelâ-yı gama sor kim geceler kaç saat.” (Kutlu 2016, 185) beyti geçmişten günümüze taşınan motiflerdendir.

Ayrıca kitapta “eski harflerle eski bir çerçevede unutulmuş berber dükkânlarına mahsus, artık iyicene antika olmuş levha.” diye bahsedilen “Efendim âfiyet olsun tırâşın/Gitsin tûyun selâmet bulsun bâşın” (Kutlu 2016, 12) cümleleri geçmiş dönem kültür hayatına dair izleri göstermektedir.

Geçmişten bugüne Türk edebiyatının farklı dönemlerinden alıntılar yapan yazar, Orhan Veli’nin “Ayrılış” adlı şiirine yer vermiştir. Bir sohbet esnasında Doktor Yahya bu şiiri okur ve Murat, “Nedir bu şimdi?” diye sorduğunda doktor bu şiirin topu topu üç mısra olduğu için ezberinde olan tek şiir olduğunu ifade eder (Kutlu 2016, 197).

Doktor Yahya ile Neşe’nin kasabada zaman kavramının olmayışı, otobüsün belli bir saatte kalkmıyor oluşu ile ilgili diyalogu sırasında Ahmet Hamdi Tanpınar’ın “Ne İçindeyim Zamanın” şiirinden mısralar alıntılanmıştır (Kutlu 2016, 59).

Yukarıdaki alıntıların yapıldığı dönemlere dair bu çeşitlilik, Kutlu’nun anlatım tarzını ortaya koyan ve onun hikâyelerini derinleştiren temel unsurlardandır. Kutlu, Türk edebiyatının imkânlarından faydalanarak hikâyelerine derinlik katar. Belirli dönemi, anlayışı ya da şairi temel almak yerine Türk edebiyatının farklı eserlerini bir araya getiren Kutlu, bu sayede hikâyelerini ve anlatımını edebi yönden zenginleştirir.

3. SONUÇ

Mustafa Kutlu’nun klasik hikâyeden uzun hikâyeye geçiş yaptıktan sonra yazdığı bu hikâye onun oluşturduğu kendine özgü hikâye formunun çoğu özelliğini taşıması bakımından önemlidir. *Mavi Kuş*’ta Kutlu’nun hikâyeciliğine dair öne çıkan unsurları bir arada görmek mümkündür. Bu hikâyesinde gelenekten beslenerek ve Türk edebiyatının tüm imkânlarını kullanarak yakın dönemi anlatır. Türk toplumunu ve her kesimden insanı iyi ya da kötü olarak nitelendirmeden olanca haliyle yansıttığı; Türk kültürünü, kültürel değerlerini ve değişimleri konu edindiği; dil ve anlatım yönünden herkese hitap edebilecek bir eser ortaya koyduğu ve hikâyeyi pek çok çarpıcı ayrıntıyla süslediği ifade edilebilir. Bu bakımdan *Mavi Kuş*; Türk insanının, toplumun, ülkenin panoraması gibidir. Hatta toplumun her tabakasından insana ev sahipliği yapması bakımından *Mavi Kuş*’u Türkiye’ye benzetmek yanlış olmayacaktır. Neticede *Mavi Kuş*’ta yolculuk yapan herkes, son durak olan istasyona varıncaya kadar *Mavi Kuş*’un sağladığı imkânlar dâhilinde kendi kaderlerini

yaşamışlardır. *Mavi Kuş*'un taşıdığı bu nitelikler, Kutlu'nun hikâyeciliğinin kendine özgü unsurlarını yansıtmaları bakımından dikkate değerdir.

KAYNAKÇA

- ALBAYRAK, Nurettin (2010). *Ansiklopedik Halk Edebiyatı Sözlüğü*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- ALEV, Kadriye (2013). *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Dünya Algısı*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.
- ANDAÇ, Feridun (2002). *Mustafa Kutlu ile Düünden Bugüne*, Adam Öykü, S. 40, 68-80.
- AYDIN, Fahrettin (2016). *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Tersine Göç*, TÜBAR XXXIX / Bahar, 11-28.
- COŞKUN, Sezai (2010). "Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Temel İzlek Olarak Köy-Kent Meselesi", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 5/2 Spring, 363-409.
- ÇETİN, Nurullah (2005). *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı (46/47) Eklerle 2. Baskı*, Ankara: Hece Yayınları.
- ÇOTUKSÖKEN, Yusuf (2012). *Türkçe Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Papatya Yayıncılık, 2. Basım gözden geçirilmiş ve genişletilmiş.
- ENGİNÜN, İnci (2006). *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923)*, İstanbul: Dergah Yayınları.
- KAPLAN, Mehmet (2015). *Şiir Tahlilleri 2 Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- KARATAŞ, Turan (2004). *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları, genşl.2.bs.
- KUTLU, Mustafa (2016). *Mavi Kuş*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- OKKESİM, Zeliha (2016). "Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Yalnız(laşan) Erkekler", *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 11/10 Spring, 443-458.
- ÖZÜNLÜ, Ünsal (2001). *Edebiyatta Dil Kullanımları*, İstanbul: Multilingual.
- SEKMAN, Ayşegül ve ÇELİK Yakup (2017). "Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Mekân Olarak Ev", *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 12/7, 323-344.

SUBAŞI, Şeyma (2016). (Röportaj), *Mustafa Kutlu ile Söyleşi*, Butimar, Bahar, s. 1
(<http://butimaredebiyat.com/mustafa-kutlu-ile-soylesi/>).

TONGA, Necati (2008). “Yazar-Hayat-Eser Bağlamında Mustafa Kutlu’nun ‘Uzun Hikâye’ Adlı Eserinin Tahlili”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal Of International Social Research*, Volume 1/2 Winter, 434-447.

Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü 2. Cilt, Ankara 2003, Atatürk Kültür Merkezi.